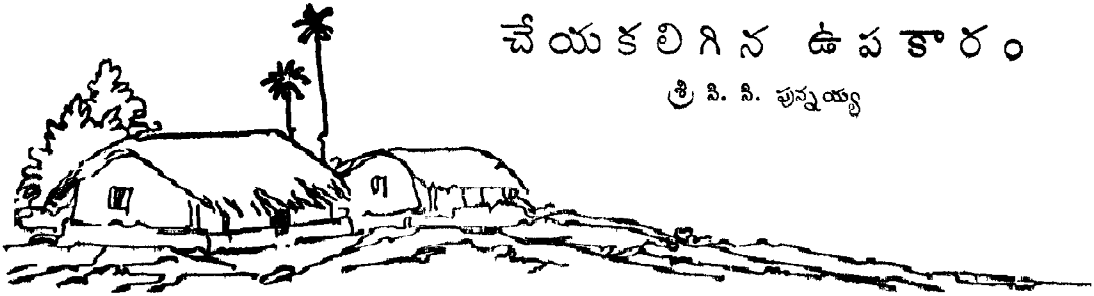

చేయకలిగిన ఉపకారం

శ్రీ పి. సి. పున్నయ్య

ప్రతి ఏటా వేసవి కాలపు శెలవుల్లో మా స్వగ్రామానికి వెళ్ళేవాడిని. అది కుగ్రామం కాదు; బస్తీయని అనడానికి అవకాశం లేదు. ఊరి చుట్టూ వరిపొలాలు, మామిడి జీడిమామిడితోటలున్నవి. సముద్రతీరం. చల్లనిగాలి, చక్కని మంచినీళ్ల వసతి; ఆరోగ్య నిలయంగా నుంటుంది. నాచిన్నప్పటినుండి చూస్తున్నాను - యిన్ని వసతులుండికూడ ఇండ్ల సంఖ్య పెరుగడంలేదక్కడ; ఊరు పెద్దదయి పురోభివృద్ధి గాంచడంలేదు.

నా చిన్నతనంలో సయితం బీద, శిక్కయున్నా కూటికి కరువై అలమటించారని నేనెరుగను. 'జోలెకట్టుకొని నాలుగు బజారులు తిరిగినా సులభంగా మానెడు బియ్యం దొరికేవి. గ్రామంలోని అధిక సంఖ్యాకులు చేనేత పారిశ్రామికులు. ఒళ్లు వంచి చాకిరి చేసేవారు. వచ్చే ఆదాయంతో తమ అవసరములు గడుపుకొని తృణమో, ఫణమో మిగుల్చుకోకలిగేవారు. రైతుల్లో పెద్ద భూస్వాములు, సన్నకారువారు కూడ దానధర్మాలు, పరమార్థచింతకలిగి యుండేవారు. వ్యాపారస్థులైనా న్యాయాన్ని, ధర్మాన్ని అనుసరించి యుంటుండేవారు. అప్పట్లో పరస్పరసద్భావం, విశ్వాసం యుంటూ ప్రజలు సస్తుర్యంగా నుంటుండేవారు.

నాకు మా జన్మస్థలాన్నిగురించిన అభిప్రాయం ఆనాడు, యీనాడు ఒకటే - నాలుగు యకరాల పొలముండి, ఒక కొంప, రెండు పశువులుంటే ఏకలకత్తా, మద్రాసు నగరాలలో వేలకువేలు సంపాదిస్తూగడిపే జీవితంకంటె వెయ్యిరెట్లు ఆనందంగా, సౌభాగ్యవంతంగా గడుపవచ్చునని. అయితే యీనాడు ఆగ్రామానికి బీదకళ పడడానికి కారణము ఏమిటని అడుగుతారని నాకు తెలుసు. కొద్దోగొప్పో ఆస్తియున్నవాళ్లు ఉన్నది కరుక్కొని తింటూ సోమరులు కావడం, వేలులక్షలున్నవాళ్లు స్వార్థంతో అంతులేని పేరాశలతో తోడి సామాన్య ప్రజానీకాన్ని దోచిపారేసి వారి కుటుంబాలను నేల మట్టానికి తేవడం, ప్రజలలో పరస్పర సద్భావము, సహకారము, పరమార్థచింత నశించడము యిందుకు కారణాలు.

ఇప్పుడు సయితం ఆ గ్రామానికి వెళ్లితే పోయిన ప్రాణాలను తట్టిలేపే సముద్రపు గాలి, ఎన్ని పదునులు వాన కురిసినా అరగంట తరువాత కాలికి తడిగాని తెల్లని యిసుక, కొంకాయ నీళ్లను మరపించే

మంచి నీళ్లు, నాకా గ్రామంమీద విశేష భక్తి, గౌరవ, అభిమానాలను రేకెత్తిస్తుంటవి. కాని యూరిస్థితి చూడగా నాకంటే — చేనేత పారిశ్రామికులకు వృత్తిలేదు; వ్యాపారము మందగించడంతో అనేక వర్తకుల కుటుంబాలు చితికిపోయినవి. ఏ పదిమంది భూస్వాములో తప్ప మిగిలిన రైతు కుటుంబాలు చచ్చీ చావక యీగిసలాడుతున్నారు. కూలి నాలి చేసికొని జీవించే వారికి న్యాయమైన జీవనంలేదు — ప్రతివాడలో యిండ్లు జీర్ణావస్థలోనున్నవి. ఏ ఒక్కరి మొగాన కళాకాంతులులేవు. చాలయిండ్లు తాళాలు వేయబడియున్నవి — పాపం జీవనోపాధి కొరకు ఏకానని దేశాలకు తరలివెళ్లారో! వయోవృద్ధులంతా చాలమంది చనిపోయారు. యీ నాటి ప్రజల్లో ఒకకట్టుబాటు, నీతి, నియమాలు, చిన్న పెద్ద, మట్టు మర్యాదలు బాగా నీరసించినవి. మహాలక్ష్మమ్మ చెట్టుకు సమీపంలోనుండే ఒక వేపచెట్టుక్రింద ఎడతెరపి లేకుండ పని సాగే కమ్మరి కొలిమిలేదు. షుమారు పది మంది వడ్రంగులు తీరికలేకుండా పని చేస్తుండే ఆ యూళ్లో. ఒకరో యిద్దరో ఉన్నట్లు, లేనట్లు జీవయాత్ర సాగిస్తున్నారు.

నేను చదువుకుంటున్నప్పటినుండి నేనా యూరికి వెళ్లగానే పట్నమాసపు కబుర్ల కొరకు ఎంతో మంది గుమికూడేవారు. నేను వెళ్లినచోటల్లా కనీసం అరగంటైనా నన్ను నిలవేసేవారు. నాకు సయితం ప్రొద్దుపోక గ్రామంమొత్తం తిరుగుతుండేవాడిని. నా చిన్నతనంనుండి రోడ్డు వెంబడి చెట్టు నీడన రాముణ్ణి చూస్తున్నాను. దాని సమీపంలోనే అతని పూరిల్లుండేది. నేను వెళ్లి ఆగ్రామంలోనున్నంత కాలం ఏదో పుస్తకమో, పేపరో తీసికొని మధ్యాహ్నం వేళప్పుడు రాముడుండే చెట్టునీడకు చేరేవాడిని. నాతోబాటు ఎండకు విశ్రాంతి తీసికుంటూ కొందరు అక్కడ కూర్చుండేవారు. అతని ప్రక్కన ఒక పదేళ్ల పిల్ల యుండి ఆడుకుంటుంటే రాముడు చెప్పులు కుట్టేవాడు. ఊళ్ళోనివాళ్లంతా నా చిన్నప్పుడు అతని చేతనే చెప్పులు కుట్టించుకునేవారు. నేనున్నంత సేపు ఏవేవో మాట్లాడేవాడు. దినదినానికి క్రమంగా తన వృత్తి గ్రామంలోని పరిస్థితులతోబాటు ఏలాగనీరసిస్తున్నది హృదయ విదారకంగా చెప్పేవాడు. నేను సయితం సానుభూతితో పట్నమాసపు విశేషాలను, వింతలను చెప్తూ అతనిని ఉత్సాహపరచాలని చూచేవాడను.

నా చదువయిపోయింది. ఉద్యోగంలో చేరడానికి ముందు మూడు నెలలు మాగ్రామంలో ఉండి ఒక రోజున యథాప్రకారం రాముడితో కాలక్షేపానికి వెళ్లాను.

"ఏం బాబయ్యా! భోంచేశారా"

అన్నాడు.

"ఆ . అంటూ" "రాముడూ! దేనికి వెంకి మారాం పెడుతున్నది" అన్నాను.

"ఏందోలే బాబయ్యా-నాగారబొమ్మ కొలుపులకు పోవాలని అర్ధరూపాయి కావాలంటున్నది; యింట్లో పొయిబూడిదికి, పోయి క్రిందికి లేక రెండు రోజులనుండి నాలుగు యిండ్లలో నాలుగు కవళాలు తెచ్చుకొని ఆకలిబాధ తీర్చుకుంటున్నాము. దీనికి నేను ఎక్కడినుండి అర్ధరూపాయి తెచ్చి యివ్వగలను? — పిల్లలకు చెప్పినా పెద్ద వాళ్ల సాధక బాధకాలు అర్థంకావు"

అర్ధరూపాయి జేబులోనుండి తీసి "వెంకీ! ఏడవకు - యిదిగో తీసికొని వెళ్లు" అని యిచ్చిపంపాను.

"బాబయ్యా! మునుపటిరోజుల్లో పది మంది పెద్ద ఆసాములయిండ్లకు చెప్పులు కుట్టిస్తే సంవత్సరానికి పదిసలకల తిండి గింజలు దొరికేవి. వాటితోబాటు చిల్లర చిల్లరగా చాకిరిచేస్తే వచ్చే ఆదాయంతో చీకుచింత లేకుండా జీవయాత్ర సాగించే వారం. అప్పట్లో పెద్దవాళ్లు ధర్మ ప్రభువులు; దయ, దాక్షిణ్యాలు కలవారు. రెడ్లల్లో వెంకటరెడ్డి, కాపుల్లో హనుమంతం తలపాగాలతో, వెండి మొలత్రాళ్ళు, చేతులకు బంగారు మురుగులు, చెవులకు ఎర్ర రాళ్ళ అంటు జోళ్లతో బజారునపోతుంటేనే రాజసంగానుండేది. నాబోటివాడు ఎదురుగా నిలబడితే వారంరోజులకు కూటికి కరువు లేకుండా దొరికేది వారిదగ్గర. అట్టివారు లేరు యీ రోజుల్లో - నాబోటి వారు చాకిరి చేస్తామన్నా యీ కుర్ర కారుకు అది అవసరంలేదు. పదులు, యిరవైలు యిచ్చి కాంతం దీపాల కాంతుల్లో ఎందుకు కొరగాని చెప్పుల జతలను కొంటారుకాని, అంతకంటె మంచివి, అందమైనవి, హాయిని గూర్చేవి నేను కుట్టియుంచినా వారు కన్నెత్తిచూడరు. ఇక మా వృత్తికి యిక ఆస్కారమేమున్నది? ఇలాగే చెప్పులు కుట్టి యుంచి మీబోటి ఏ అయ్య అయినా కొంటాడేమోనని ఎదురుచూస్తూ, ఏదో వచ్చినఆదాయంతో తినీతినక కాలంగడుపుతున్నాం"

కుట్టి పెట్టియున్న ఏడెనిమిది జతలు ప్రక్కనే యుండి నావైపు చూస్తున్నవా అనిపించింది. ఒకటొకటిగా చేతికి తీసికొని చూడసాగాను.

"బాబయ్యా! - చూడండి - యిది నూలుకుట్టుకాదు. వారు కుట్టు. ఇందులో ఏజతైనాసరే ఎంత మొరటుగావాడినా కనీసం ఒక సంవత్సరము పబ్బం గడుస్తుంది- మరి పట్నంలో మీరు చెప్పులు కొంటుంటారుకదా - జత ఎంతకాలముంటుంది" అన్నాడు.

నిజానికి చెప్పుల జతలు బాగున్నవి. వస్తువు నాణ్యత తెలియకుండా ఆడంబ

రానికి ప్రాకులాడే యీ నాటివారు ఖోలెడంతడబ్బు తగలేయడమే కాక దేశానికి జీవకర్తయైన గృహపరిశ్రమలను వెన్నున పొడుస్తున్నారనుకున్నాను.

"రాముడూ! నాకు సరిపోయే ఒక జతయియ్యి" అన్నాను నా కప్పట్లో అంతగా అవసరము లేకపోయినా.

వాడు ఒక దాని తరువాత ఒకటి తొడిగిచూచి అది సరిగ్గా నున్నదాన్ని ఒకటి తుడుస్తూ "బాబయ్యా! మా దానిలాంటి పరిశ్రమలను ప్రజలు అభిమానిస్తేగాని ఉత్పత్తులు నాణ్యంగా తయారు కావు; పరిశ్రమలు వృద్ధిగాంచవు" అనిచెప్పి నా కాళ్లకు తగిలించాడు.

"ఎంత యియ్యమంటావు"

"మీ దయ"

అయిదురూపాయల కాగితము తీసి యిచ్చాను. రాముడి కండ్లలో తృప్తి, సంతోషము, కృతజ్ఞత తొణికిసలాడినవి.

♦ ♦ ♦

ఉద్యోగంలో చేరిన తరువాత మూడు సంవత్సరాలు మా యూరికే వెళ్లలేదు. సంక్రాంతి పండుగకుముందు అవకాశం కల్పించుకొని వెళ్లాను.

ఎప్పటివాడుక ప్రకారం రోడ్డుప్రక్క నున్న వేపచెట్టునీడకు వెళ్లాను కాని రాముడు లేడు. ఏమయినాడా అనుకుంటూ చుట్టూ చూస్తుండేసరికి సమీపంలోని గుడిశలోనుండి వెంకి బయటికివచ్చి నన్ను చూచి నా వైపుకు పరుగెత్తింది.

"వెంకీ! మీ అయ్య ఏడీ" అన్నాను.

"గుడిశలో ఉన్నాడు బాబయ్యా! పిలవనా" అంటూ పారిపోయింది.

రాముడు కర్ర పోటేసుకుంటూ గుడిశ వెలుపలికి వచ్చాడు. ఉక్కుమనిషిలాంటి వాడు బాగా డసిలాడు. నన్నుచూచి "బాబయ్యా! మీకుకూడ యీ యూరి మీద, మా మీద అభిమానం నశించినట్లున్నదే" అంటూ చెట్టునీడకువచ్చాడు.

"ఏమిటి రాముడూ! యిలాగ నీరసించిపోయావు."

"అవును నీరసించాను - గ్రామంతో పాటు నీరసించక తప్పలేదు. ఈవూళ్లో తిండేది బాబయ్యా! మా బోటివారికి! ఎన్నియిండ్లవాళ్లు నలుముఖాల పొట్టచేత బట్టుకొని వెళ్లారు. మీరు చూచి యుంటారు-మన యూళ్ళో రాత్రింబగళ్ళు పనిచేస్తుండే పది వడ్రంగి కుటుంబాలు, వేపచెట్టుక్రింది కమ్మరికొలిమి యీ నాడు యున్నవా? యిక చేనేత పారిశ్రామికులు జీవనం గడువడానికి పడరాని యిక్కట్లు పడుతున్నారు. చాలమంది దేశాంతరాలకు పోతున్నారు. ఇక నా సమ

కాలికుల్లో నేను, బత్తుడు బ్రహ్మయ్య తప్ప యింకెవరున్నారు యీ యూళ్లో."

"ఏమిటి రాముడూ అలాగంటావు!"

"పాడుగు చొక్కాలు తొడుక్కొని ఉపన్యాసాలిస్తే మాకు వృత్తులుంటవా బాబయ్యా! మా వృత్తులను భారీ యంత్ర పరిశ్రమల పోటీనుండి రక్షించాలి. మేము తయారుచేసే వస్తువులను కొనే లాగ ప్రభుత్వము ప్రజలను ప్రోత్సహించాలి; ప్రజలు అభిమానించి ఆదరించాలి మా పరిశ్రమలను. కుటీరపరిశ్రమల వుత్పత్తుల అమ్మకానికి దేశంలోను, విదేశాలలోను సాధ్యమైనన్ని వసతుల కొరకు ప్రభుత్వము, అన్వేషించాలి. అప్పుడు ఉత్పత్తుల నాణ్యత పెరుగడం, దేశం బాగుపడటం ఉంటుంది" అన్నాడు గుక్క త్రిప్పుకోలేకుండా. పెద్దదగ్గు వచ్చింది. రాముడు ఉక్కిరి బిక్కిరైనాడు. వెంకి ఒకచెయ్యి, నేనొకచెయ్యి పట్టుకొని అతనిని గుడిశలోకి చేర్చాము.

నే నా యూళ్లో నున్నన్ని రోజులు అయిదు, పదియిస్తూ రోజూ వెళ్లి పది నిముషాలైనా రాముడితో మాట్లాడి రానిదే మనసు నిలిచేదికాదు. ఒక రోజున మధ్యాహ్నం రాముడు చాల నీరసంగా కనుపించాడు. నేను వెళ్ళగానే మంచములో పండుకొనే నా రెండు చేతులను పట్టుకొని "బాబయ్యా! నా జీవితం ఒకటి రెండు రోజుల గడువులోకి వచ్చింది. వెంకికి పెండ్లియీడు వచ్చింది; మాకు నా అనేదిక్కు మరెవ్వరు లేరు. మరి నా తర్వాత ..." అన్నాడు బొలబొల కండ్లనీరు కారుస్తూ.

"పరవాలేదులే రాముడూ! - నీవు ఆయాసపడకు - వెంకి మా ఆడపిల్లల్లో ఒకతెగా నుంటుందిలే" అన్నాను సానుభూతితో. నా కండ్లు సయితం చెమ్మగిలినవి.

"కృతజ్ఞుడను బాబయ్యా! - నీ ఋణం నేనెలా తీర్చుకోనున్నానో చెప్పలేను. నాకున్న ఒక చింత తీరిపోయింది. నిశ్చింతగా నా జీవయాత్ర ముగించవచ్చునేనిక- వెంకీ! యింతకాలం మీ అమ్మ చనిపోయినప్పటినుండి నాతోపాటు కష్టమో, సుఖమో అనుభవించావు. ఇక నేను దాటిపోతున్నాను. ఇక బాబయ్యే నీకు తండ్రైనా, తల్లైనా. బాబయ్య కనుసన్నలలో మెలగమ్మా! యింతకంటె నేను ఒప్పజెప్పవలసిన ఆస్థిపాస్తులు నీకు తెలియనివేమిలేవు" అన్నాడు రాముడు.

వెంకి భోరున వెక్కి వెక్కి ఏడ్వసాగింది. నేనాదృశ్యం చూడలేక మెల్లగా యింటిముఖం పట్టాను. తర్వాత మూడు రోజులకు రాముడి జీవాత్మ పరమాత్మలో చేరిపోయింది.

నేను మద్రాసుకు వెళ్లేటప్పుడు వెంకిని వెంటబెట్టుకొని వెళ్లాను. చదువు చెప్పించి మెల్లగా నర్సుగా తర్ఫీదు చేయించాను. ఒక ప్రైవేటు హాస్పిటలులో నౌకరి సమకూరింది. ఒక హైస్కూలులో ఉపాధ్యాయుడుగా నుంటున్న యువకునకు వెంకికి వివాహమయింది. పరలోకవాసి రాముడి ఆత్మకు యింతకంటె శాంతిని సమకూర్చకలిగేది మరేమి యుంటుంది?

నేను రాముడి కుటుంబానికి చేసిన సహాయాన్ని చూచి అయినవాళ్లు, కాని వాళ్లుకూడ అనేక రకాలుగా విమర్శించారు. కాని ఆత్మసమ్మతంగా పారమార్థిక చింతతో నేను చేసిన సహాయం యితరుల దూషణ భూషణలకు మాత్రం కాదు.

హైద్రాబాదు నగరంలో పొట్టతిప్పలకు ఆడవాళ్లుకూడా సైకిల్ రిక్షాలు తొక్కుతున్నారని తెలిసింది. ఏప్రెల్ నెలలో యిద్దరు రాత్రిళ్లు రెండో సినిమానుంచి ఆడవాళ్లను యింటికి తీసుకు వెళుతున్న రిక్షావాలీలు కనిపించారు. అంతకు రెండు నెలల క్రితం ఒక రాత్రి మగవేషంతో సైకిల్ తొక్కుతున్న ఒక స్త్రీని పోలీసులు అరెస్టు చేశారు.

—సుబ్బారావు

వేసవి కాలంలో

మెదడును చల్లబరచి, శిరోజములను నల్లబరచి, కురుళ్లను పదిలము చేయునది

కేసరిగారి

భృంగామలకతైలము

వెల రు. 2-0-0

వాడిచూడండి.

కేసరి కుటీరం లిమిటెడ్

రాయపేట, మద్రాసు 14.